

EUROOPA KOHTU OTSUS

12. detsember 1974*

Kohtuasjas 36/74,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Utrecht Arrondissementsrechtbank'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

1. **Bruno Nils Olaf Walrave**
2. **Longinus Johannes Norbert Koch**

ja

1. **Rahvusvaheline Jalgrattaliit**
2. **Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie**
3. **Federacion Espanola Ciclismo**

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 7, 48 ja 59 ning määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, 19.10.1968, lk 2) tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed C. O. Dálaigh ja A. J. Mackenzie Stuart, kohtunikud A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (ettekandja), P. Pescatore, H. Kutscher ja M. Sorensen,

kohtujurist: J. P. Warner,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

1. 15. mai 1974. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse sama aasta 24. mail, esitas Utrecht Arrondissementsrechtbank EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel erinevaid eelotsuseküsimusi, mis käsitlevad asutamislepingu artikli 7 esimese lõigu, artikli 48 ja artikli 59 esimese lõigu, samuti nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2) tõlgendamist.
2. Sisuliselt küsitakse, kas neid õigusakte tuleb tõlgendada nii, et nende sisuga on vastuolus Rahvusvahelise Jalgrattaliidu reglemendi säte, mis käsitleb mootorrattaga sõitva treeneri järel keskmise pikkusega distantsil toimuva jalgrattasõidu maailmameistrivõistlusi ning mille kohaselt „peab treeneril olema sama kodakondsus, mis tema võistlejal”.
3. Need küsimused on esitatud seoses hagiga, mille esitasid Rahvusvahelise Jalgrattaliidu ning Madalmaade ja Hispaania jalgrattaföderatsioonide vastu kaks kirjeldatud tüüpi võistlustel tavaliselt treeneritena osalevat Madalmaade kodanikku, kes leiavad, et Rahvusvahelise Jalgrattaliidu reglemendi nimetatud säte on diskrimineeriv.
4. Ühenduse eesmärkide seisukohast kuulub spordiga tegelemine ühenduse õiguse kohaldamisalasse ainult siis, kui see on majandustegevus EMÜ asutamislepingu artikli 2 tähenduses.
5. Kui selline tegevus kujutab endast palgatööd või tasulise teenuse osutamist, kuulub see täpsemalt sõltuvalt juhtumist kas EMÜ asutamislepingu artiklite 48–51 või artiklite 59–66 kohaldamisalasse.
6. Need õigusnormid, millega rakendatakse EMÜ asutamislepingu artiklis 7 sätestatud üldist nõuet, keelavad nendes osutatud tegevustega tegelemisel igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise.
7. Selles mõttes pole tähtsust, millistes õigussuhetes neid tööülesandeid täidetakse või teenuseid osutatakse, sest diskrimineerimise keeld laieneb ühtmoodi igasugusele tööülesannete täitmisele ja teenuste osutamisele.
8. See keeld ei laiene siiski spordivõistkondade koosseisule, eriti kui tegemist on rahvusvõistkondadega, sest nende võistkondade koosseis on ainult sporti puudutav küsimus, millel ei ole mingit seost majandustegevusega.
9. Kõnealuste õigusnormide kohaldamisala kitsendamine peab aga jääma selle tõelise eesmärgi piiridesse.
10. Kõike eelnevat arvestades tuleb liikmesriigi kohtul kvalifitseerimida talle hindamiseks esitatud tegevus ja otsustada, kas asjaomasel spordialal moodustavad treener ja võistleja võistkonna või mitte.
11. Vastused on antud ühenduse õiguse ülalnimetatud kohaldamisala piirides.

12. Esitatud küsimused käsitlevad EMÜ asutamislepingu artiklite 48 ja 59 ning teise võimalusena artikli 7 tõlgendamist.

13. Sisuliselt käsitlevad need küsimused nimetatud õigusnormide kohaldatavust avaliku õiguse valdkonda mittekuuluvates õigussuhetes, nende sätete territoriaalset kohaldamisala seoses ülemaailmse organisatsiooni poolt kehtestatud sporti käsitleva õigusnormiga ning nendest õigusnormidest mõnede vahetut kohaldatavust.

14. Esiteks küsitakse, kas rahvusvahelise spordiföderatsiooni reglemendi sätteid võib pidada kõikide nimetatud artiklite seisukohast EMÜ asutamislepinguga vastuolus olevaiks.

15. Väideti, et nendes artiklites sätestatud keelud puudutavad ainult riigivõimu aktide alusel kehtestatud piiranguid, ja mitte neid, mis tulenevad avaliku õiguse valdkonda mittekuuluvate isikute või ühenduste antud õigusaktidest.

16. Artiklitel 7, 48 ja 59 on see ühine joon, et need keelavad igäüks oma kohaldamisalas igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise.

17. Niisuguse diskrimineerimise keeld kehtib mitte ainult avaliku võimu tegevuse suhtes, vaid laieneb ka muud liiki õiguslikule regulatsioonile, mille eesmärk on reguleerida kollektiivselt palgatööd ja teenuste osutamist.

18. Ühenduse üheks põhieesmärgiks olev liikmesriikidevaheliste isikute vaba liikumise ja teenuste osutamise vabaduse piirangute kaotamist kahjustaks see, kui avaliku õiguse valdkonda mittekuuluvad assotsiatsioonid ja asutused saaksid oma õiguslikku sõltumatust kasutades riiklikku iseloomuga piirangute kaotamise mõju neutraliseerida.

19. Kuna töötingimusi reguleeritakse mõnes liikmesriigis seaduste ja määrustega, mõnes aga eraõiguslike isikute sõlmitud või kehtestatud lepingute või õigusaktidega, võib kõnealuste keeldude kohaldamine ainult avaliku võimu aktide suhtes, tekitada nende kohaldamise osas ebavõrdsust.

20. Kuigi artikli 60 kolmas lõik, artikkel 62 ja artikkel 64 käsitlevad konkreetselt riiklike meetmete tühistamist teenuste osutamise valdkonnas, ei saa see asjaolu väärata artikli 59 üldist iseloomu, kuivõrd selles artiklis mingit vahet kõrvaldatavate piirangute päritolu osas.

21. Lisaks on selge, et artikkel 48, mis käsitleb igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise kaotamist palgatöö puhul, laieneb ka lepingutele ja õigusaktidele, mida ei ole sõlminud või kehtestanud avalik võim.

22. Järelikult näeb määruse nr 1612/68 artikli 7 lõige 4 ette, et diskrimineerimise keeldu kohaldatakse ka kollektiivlepingute ja muude töösuhete kollektiivse reguleerimise vahendite suhtes.

23. Artiklis 59 osutatud tegevused ei erine artiklis 48 osutatud tegevustest olemuslikult, vaid ainult selle poolest, et nendega tegeldakse väljaspool töölepinguga tekkinud suhteid.

24. See ainus erinevus ei õigusta tagatava vabaduse kohaldamisala kitsamat tõlgendust.

25. Sellest tuleneb, et hinnates spordiorganisatsiooni reglemendis sätestatud õigusnormi kehtivust ja mõju, võib liikmesriigi kohus arvestada EMÜ asutamislepingu artiklites 7, 48 ja 59 sätestatud õigusnorme.

26. Järgnevalt küsib liikmesriigi kohus, millisel määral võib mittediskrimineerimise nõuet kohaldada ülemaailmse spordiföderatsiooni tegevuse raames tekkinud õigussuhetes.

27. Euroopa Kohtul palutakse ka öelda, kas õiguslik olukord võib olla erinev sõltuvalt sellest, kas see spordivõistlus leiab aset ühenduse territooriumil või väljaspool seda.

28. Diskrimineerimise keeldu tuleb selle kohustusliku iseloomu tõttu täiel määral kohaldada kõikide õigussuhete hindamisel, kui neid suhteid võib nende tekkimise koha nende mõju avaldumise koha tõttu seostada ühenduse territooriumiga.

29. Selle seose määrab kindlaks liikmesriigi kohtunik, võttes arvesse iga konkreetse juhtumi asjaolusid, ning teeb nende suhete õigusmõju osas järeldused võimaliku diskrimineerimise keelu rikkumise tagajärgede kohta.

30. Viimaks küsis liikmesriigi kohus, kas EMÜ asutamislepingu artikli 59 esimesel lõigul ja kui see on asjakohane, siis artikli 7 esimesel lõigul on liikmesriikide õiguskordades vahetu õigusmõju.

31. Nagu eespool öeldud, on artikli 59 eesmärk keelata teenuste osutamise valdkonnas muuhulgas igasugune teenuste osutaja kodakondsusel põhinev diskrimineerimine.

32. Artikliga 59 rakendatakse teenuste osutamise sektoris diskrimineerimise keeldu, mis on EMÜ asutamislepingu artiklis 7 sätestatud kogu asutamislepingu kohaldamisala ja artiklis 48 palgatöö sektori tarvis.

33. Nagu Euroopa Kohus on juba leidnud (3. detsembri 1974. aasta otsus kohtuasjas 33/74: Van Binsbergen), sisaldab artikkel 59 üleminekuperioodi lõpuks tingimusteta keeldu, mis ei luba ühegi liikmesriigi õiguskorras kehtestada teenuste osutamise valdkonnas ja liikmesriikide kodanikesse puutuvalt teenuste osutaja kodakondsusel põhinevaid tõkkeid või piiranguid.

34. Esitatud küsimusele tuleb seega vastata, et artikli 59 esimene lõik loob vähemalt selles osas, mis puudutab igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise kõrvaldamist, kohe üleminekuperioodi lõpul isikutele õigusi, mida liikmesriikide kohtud on kohustatud kaitsma.

Kohtukulud

35. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata.

36. Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

EUROOPA KOHUS,

vastates Utrecht Arrondissementsrechtbank'i esitatud eelotsuseküsimustele, otsustab:

1) ühenduse eesmärkide seisukohast kuulub spordiga tegelemine ühenduse õiguse kohaldamisalasse ainult siis, kui see on majandustegevus EMÜ asutamislepingu artikli 2 tähenduses;

2) EMÜ asutamislepingu artiklites 7, 48 ja 59 sätestatud kodakondsusel põhineva diskrimineerimise keeld, ei laiene spordivõistkondade koosseisule, eriti kui tegemist on rahvusvõistkondadega, sest nende võistkondade koosseis on ainult sporti puudutav küsimus, millel ei ole mingit seost majandustegevusega;

3) kodakondsusel põhineva diskrimineerimise keeld kehtib mitte ainult avaliku võimu tegevuse suhtes, vaid laieneb ka muud liiki õiguslikule regulatsioonile, mille eesmärk on reguleerida kollektiivselt palgatööd ja teenuste osutamist;

4) diskrimineerimise keeldu tuleb täiel määral kohaldada kõikide õigussuhete hindamisel, kui neid suhteid võib nende tekkimise koha nende mõju avaldumise koha tõttu seostada ühenduse territooriumiga;

5) artikli 59 esimene lõik loob vähemalt selles osas, mis puudutab igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise kõrvaldamist, kohe üleminekuperioodi lõpul kohtule alluvate isikutele õigusi, mida liikmesriikide kohtud on kohustatud kaitsma.

Lecourt O Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco

Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sorensen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. detsembril 1974. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt